

Kpl 15

Vapauden aika

- Kaarle XII:lla ei perillistä
 - kruunu hänen sisarelleen
 - ehto: kuninkaan valtaa rajoitetaan
- Kuningatar luovutti kruunun puolisolleen, mihin säädyt suostuivat, kun valtaa edelleen rajoitettiin
 - Fredrik I
- valta säädyille (1720, 1723)
 - säätyvallan aika, ”vapauden aika”

Hatut ja myssyt sekä hattujen sota

- Ruotsin valtiopäivillä kaksi pääpuoluetta, hatut ja myssyt
 - hatut määräävään asemaan: tavoitteena revanssi Venäjää vastaan
- Ns. hattujen sota 1741
 - huonosti valmisteltu sota
 - suomalaiset vastustivat sotaa
 - Venäjän keisarinnan Elisabetin manifesti:
 - lupaili tukeaan Suomelle, jos se haluaisi olla ”*yxí wapa ma*”

- venäläiset miehittivät Suomen (pikkuviha) (1742 – 43)
- sota päättyi Ruotsin häviöön ja Turun rauhaan
 - Suomi jäi Ruotsille, mutta itärajaa siirrettiin lännemmäksi
 - Olavinlinna, Hamina ja Lappeenranta jäivät Venäjän puolelle
- Ruotsissa alettiin ymmärtää Suomen puolustuksen tarve
 - Sveaborgin (Viapori, Suomenlinna) rakentaminen

Sveaborg

Kustavilainen aika 1771 - 1809

Kustaa III

- kritiikki säätyjen valtaa kohtaan kasvoi
 - puolueriitoja, korruptiota
- kuningas Kustaa III ryhtyi nostamaan Ruotsia alennustilasta
 - kuninkaan valtaa lisättiin
- kuningas kaappasi vallan säädyiltä

- Kustaa III:lla pyrkimystä olla valistunut itsevaltias
 - suosi tieteitä, taiteita
 - uudistuksia
- Venäjää vastaan sota 1788
 - huono menestys
 - ns. Liikkalan nootti
 - Suomalaisten upseerien kirje Venäjän keisarinna Katariinalle (salahanke)
 - Anjalan liittokirja: Kuningasta vaadittiin lopettamaan laiton sota
 - Tanskan sodanjulistus pelasti kuninkaan: saattoi poistua kunniallisen syyn vuoksi rintamalta

- Yhdistys- ja vakuuskirja
 - lisäsi entisestään kuninkaan valtaa
 - aatelisto katkeroitui, koska sen valta vähentynyt
- Sota Venäjää vastaan jatkui
 - 1790 Ruotsinsalmen suuri meritaistelu > voitto
- Aateliston tyytymättömyys Kustaan itsevaltaisuuteen > salamurhahanke
- Kustaa III ammuttiin oopperanaamiaisissa 1792
 - kuninkaaksi Kustaa IV Aadolf
 - alaikäinen > holhoojahallitus